

Emperorsmuseum

σ-ηη 39

26 (14) ԱԵՊՏԵՄԲԵՐԻ

1853

ԲՈՂՅԱԳԻՆՈՒԹԵԱՆ

Литература

ՀԱՅՈՒԹ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ի՞նչդեմ որ արգելն ծանուցած ենք . Օվան յ մի բանակ ժաղված է և ու զօրահանդեռ ու մեծ կրթետ . թիւններ կ ը լլան , որոնց ներից կ լի զ անուին զանազն տերութիւններին եկած անուանի զօրապետ . ներեն զառ նաև շատ մեծ անձ մարդիկ : Ասուց մէջ գլխաւոր տեղն ունին թուսոց մէծափառ կայսրութ ու պրուսիայի թաղաւորին մեծաշուք է զույգը : Եւ ի մասնաւութեան արդանի է որ հօն կը զ անուին նաև . Ասսրիայի արտաքին գործոց պաշտօնեաց Պոլ-Շաւենդային կունց , և Անգլիայի , Գալլիայի ու Ֆրանսի դեսպանները :

Անգուստինի Ծիր Ա. Համուածաննայ, Մաքան
առանք պաշտպանին, ծննդեան օրը Հին-Օրչովցին
ժամ մը Տեսու Այբանի լեռներէն վար՝ երկուք ու
կես ուսնաշաբ խորօնէն դևոնին տուկերիցիթ մնար-
ի մը մէջ փակուած գտնուեցան Տիրոս Դորիէր ա-
նոն Հազարադիտին ձեւոքը, Մահառամանի իւացն-
ե այբունի նշաները։ Ես անդին զանձը գանե-
րա համար մինչեւ Ֆինիկ կղոյն փարձերն ու գտնու-

ըսմ առաջնորդով պարզա անելիք կ'ուզենք հայ համատօրի հաղորդել մեր լինեմերցագիւղութեան:

Երբ որ 1849-ին Մաճուռ պահանջներն առնելով են կ'ըստեն, Գողովթ իրենց դլախն առ գմնձն իրեն քանի ունենալով՝ Աստրիքսի սահմանը հասաւ: Եայդ երբ որ իմացաւ թէ սահմանին վայ փառց մը բաղմանմի, զօրք կեցան՝ բալր և կողները կը քննէ, և քովերնեն զատած վկնքերը ու աղքատթերն եւ Աստրիքսի աերութեան վերաբերեալ ուրիշ բաները ձեռքբերնեն կ'առնէ, մեծ շրիմտ ու թեամաց միջ բնկաւ: Ըստ Նեղութեան մեջ, որովհետու միշտ այ սահմանական վաստանելիքն կը վախճառ, ինեւ մը փոքրձեր ըստ նյօն արքունական նշանները տեղ մը պահէնու: Օրշագիշի կողմերը քանի մը տնկամ երթաւ գոյցն ենու՝ գեղ և նոր-Օրշագիշի կողմերն աներեւ ցիթ եղաւ: Այս ամենայն շեր կը կրնաք ճառուկ մալ: Այս համար ննք փախչելան ու և՛ շուտ մը կ'ուստանանի ակասա նյօն կողմերը վիստեց առջ: Իս բառին համար մտնեաւը պաշտօնով ներ-

կու առ Գարեգին Հաղպատակ տիկին բարձր քննութիւն-
Ալեքսանդր իմացուեցաւ, որ Պաշտոն նոյն նշանները նախ
Հին-Օրջովա տանելով՝ քանչացած էր տպահով տեղ
մը պահել, բայց չկիսալով՝ զանոնիք հետև տուած
Մեհատիա զայտոն, և հու ու բան մը չկրնալով
ըստեր նորեն Հին-Օրջովա զարձած եւ մահէ Ալյառ-
քիսից տահճանելով տպահու էր Պարձեալ առ ու
ինքուանիւն ու ին ունենակու մասնաւ մասուն.

ըլ աշքի չէկուեցան։
Ղրգեն թիւք իրմէ յայտի է որ ասանկ գործուող-
թիւն մը զինու որոշան շուտուութիւնմի չիկրնար գոր-
ծադրութիւն, և թէ ոչ օրուան մը, ոչ շորթուուան
մը ու ոչ անուան մէջ գլուխ կրնայ եղել։ Հայոց
Երկուոր ժամանակներու, և անհունն աշխատութեան
կարառ է։ Արդ երբ որ ամեն նշանեւթեն և բորբ
ուրիշ կորմերն եղած խուզարկութիւններէն յայ-
տիւնի երեւան, որ միայն Վարդէր Հազարարաբեամին
ուստած անդշեկութիւնները կրնան հիմ մը առ ապ-
հաւանականութեան, առ ապարաց գպնան իրեն
հրաման արուեցաւ, որ իր 1849ին սկսուած և 1850ւն
մինչեւ 1852 շորտանակած խուզարկութիւնները ու-
րեն յառաջ առ առնի։ Աս ճարտարամիտու մարդկը մու-
ծեց որ Կոյն գանձք ծածկոցներն անոր ծածկուած
ու զը պատահուութեան համար՝ անշուշնա քիչերուն
յայտնած պիտի որ ըլլան։ բայց միանդամնց մասնկ
ու սեղ մը ընտրած պիտի որ ըլլան, որ ուզու ա-
մաննենի կամ իրկնք է, կոմէ նույն իրենց իրկնք
մարդիկը զիւրա կարենան դանիւ։ Վարդէւոց օրու-
հետու Գոշաց մէ իրենները Զէւնաւ դետին լուսեն
անցած են, եւ նոյն գետին անդիմի կովման գետինը
առանիկ զ որքողութեան համար ինիս քիչ յարմար
ունց կար, միանդամնց Երկոյն տունն յարմար ունց

վեստուր ժամանակ չունեին, անոր համար շատ զիւրութեամբ կընար ինքն ալ գտնել, Այսպիսի մասմասներն ըստ երկրոյն ժամանակի մի և՛ եւ նցին ան- զիւր զիշեր ցրեկ պարաւելով, ամէն տռնկ, ամէն ծառ, ամէն քար, ուշագրաւելեամբ քննելով, մօրին մէջ հաստակց որ երբիւ գանձնի թարուած ուշ- դոյն նշան ակտը և որ կամ ծառ, կամ ժայռի ու կեան պատառուած մա առնուած ուսու.

Հայութական գանձուած տեղը՝ գրեթէ 20 քառակուսի կունգան տեղ էր։ Հազարապետը այցելավ մաս մաս բաժնեցրվ՝ սկսաւ կարգաւ փոքրեւ առաջ։ Մէջ մ' ալ երրորդ օրը, Սեպտեմբերի 8ին, մ' ամբ 8ը քառարդ մայում՝ բանուարի մը ըրից մասացի մը զարթուաեցից Տէմբուն հանեց, և քիչ մ' այդուաշում և անք փորուաեցի, այդէ գոյաւած երկրցի մասուկ մ' երեսան ելու, զդրն որ անմիջապէս առնի ապահով տեղ մը ապրին, կոտրեցի բացին ու մէջ Սահմանանի թաղն և ուրիշ ապրունական անները ուտան։

Անտուկը թէ գրուեն և թէ ներսէն րազը ժամանակապատ էր։ Բայց առ առեւնին՝ առնենին վրան Ա-նու փառական թաշաւորին վերաբերեւ կը կենար։ Ես մերարկուն, ինչպէս նուև անուռին մէջ գալուած ուրիշ լավմէջները, թաց էին, արիշ վաս մը չէին իրած։ Կազմ տակ կոյին արքանեական նշաններուն առա գրուած բարձերը, որոնց եռեւ էն կու զային թասարքն երիշու զանգապատն, որոյ կանորը, խոնա- ութիննէ բորբոքվն ապահանած հօպութունները եւ ուրիշ քանի մը լավմէջները, ինչպէս ըսմիկ՝ ոմանն ալ թըքած։ Աջ անեկներ կը կենար պատենի մը մէջ

Ա. Օսեփանոսի թաղն էր բարբ գոհարելքավանդ ու
մազգի իմաստելովը՝ անապահան, անօք քայլ էր արքու-
նի գաւառականը, ուշը՝ սաստիկ ժանդ սառած և ար-
քունական զանդը՝ քիչ մը ոհ ցած Խնուրվին յա-
տակը կը գանձեւին խել մը ծած կոյնեւը և քամի
մը յիշառակադիբներ՝ օրոնք բարբառն ապահա-
նած էին:

Առ զիտինքն վարոյ Հունդ արիս եղած ու բախութիւնն
ու համագետները մեր անցելով թուշյն մէջ պատմե-
ցինք, որոնց վարոյ ան ոչ կ'աւելցընենք որ անմիջա-
պէս բարձրաստիճանն էկ' դեղցակամներէ եւ աշխար-
հակամներէ բավկացեալ ժողովը մը գրուեցաւ,
որոնք հջիր քննելով՝ հստատեցին թէ առ դը-
նուած նշանները ստուգիւ Մամառաստիք հին թալն
առ արքունիք նշաններից են։ Հու կը մնայ պատմել
նշաններուն մայրուգագափս թէրուելուն հանգեւուր։

Година 1955 г. сајдаш македонски јазик и
литература се јавио као јединствен и непрекидан
написан споменик националној идентитету и
истраживачкој радности. Овај споменик је
имао велики утицај на културни живот и
литературну практику тадашње Југославије.

փառաւոր շխակուած էր, զբան տաջեւ զինուոր և քահանական գնդով կեցած էին, նյոյ տեղին մինչ մեւ կողսկրական պալատը կեռ ժամն չափ ճամբան վիճութիւնը կորդա շրաբած էին, եւ ժողովուր գեան բազմն մերւը նյոյ տեղին ունիմի անհանուր էր: Աւորեն եաբա շրաբ քաւոր անցած շուկ կառաջ հասու, որն որ ճաղկենիւր դրանիւ բայն անհանուր զարդարութիւն էր: Հայ արքայի կառաջ բարձրապատճեն էլազի արքե-

գուրը, նեղպէս նույն մեծափառ կոյորդէ զբուհ
յանձնաբարական ժաղովքը, Հռենց արիայի բարեր-
տասիւմն եկեղեցականը, ներքին խոր դրասկաններին
եւ. Հունդարացւոց մեծամեծները, իրենց ազգային
փառաւոր նշանագիւտուով, շոգեկամարդէն ելան: Հոն
կոյսուր մերքն սենեկապէս բարձրութափն իրե-
կենցայն իշխանն օրիշ պալատականներով զերեկ
ընդունեցաւ: Բայս Հունդարացի մեծեր փառաւոր
զգեստ չագած՝ Ա Ատեմիանին թագէն ու գաւա-
զանը և ուրիշ արրօնի նշանները շոշեկապէն
հանեցին և երաժշտականինքի կոյսերական փառա-

որ կառքին մէջ՝ տորին։ Կառքը՝ որուն մէջ թաղը գրուած էր, բոլցրաօքին ուկեսով ծածկուած էր, և մէջ զարդ արուած ձիեր կը քաշէին, անոյ եաւեւն Ըլչերդ պարիտաքար էու զար հայութափահան փառա- որ հաօքով, անիցից եաւ։ ուրիշ ութէլ կառքեր մէջ մէջ ձիերով, որոնց մէջ Հունդ արացոց եկե- զեցականերն ու մէծ ամենները նասուած էին։ Երբու պարագար հասուն, Հունդարացիք թայը կառքին հա- նելիցն ու պարագան եւել զիցին տարին, ուր անդ ոյն ժամանակաշրջանը Զթեւ Վասուած պարագանական երգն երկեց ու օրհնութիւն տուաւ։

Ուշագրամ կազրը յօւ ու առաջին պէս որ Ա
Ստեփանոսի պատին եւ տիրիշ արքունակուն նշան-
ւերը Աթէնա Հասած էն, Օմբիցեն մաքրապաշար
եկաւ: Սեպտեմբերի 20ին հետուեն յառաջ ԲԻն
կոյսլերական գաղտնի խորհրդականներն ու սենակա-
ռանձնելը Հանգիստական պղեսուով պարագան եկան:
Նզն տեղը ժողովացան բարձրապատի Ըլպերգ որ-
քիդքսին չետ մէկան Համագործութիւն Միդաքիքի
վանասիս Կորդինալ նախագահն էր, ուրիշ եաթի-
կողուներն ու մէծամեծները, առ արքունական նշան-
ւերը բերելու: Համար որոշակ յանձնութափուն և
ժաղովոյն անգամներն ու պատգամնուները, կոյ-
սլերական զօրապետներն ու պաշտօնակազմները: Ժա-
մանցիր ժամանակը նզն նշանները կրելու անձիքը-
ներն արքունուոց եկեղեցին եկան, ուր նզն եկեղե-
ցոյն ժողովզա ապետը եկեղեցական պահճատոնը
բացաւ: Պատին ու մէկազ նշաններն արկդէն կորս
Հանունեցն եւ Հանգիստականը սրբութիւններց
կոտորաւելու տեղը բերացացան: Ամէն մէկ նշանը,
զոր արքակ պատկը, ուռքը, վրարկուն, զատազանը
... մէջէկ իշխոն համ կոմ կը կրեր: Ենէից եռոքը
մէ հայրա կոյսեր ծանուցուեցաւ, որ ամենայն բնշ
պատրաստ է, որի որ բազմաթիւներն նզն հանգի-
ստական կոտորաւելու տեղը մնայ ու պիտու պա-
հան նախեաւ եւ առ հարսի ամէն մարք իր աւելու

Ե՞ն առեն բորբդրապատճեւ Ալզեկըդ արքիդուքսը

մի համար կայսեր յաջորդ Խօսակցութիւնն ըստ :
Ա է Համար առեր Յազմուող կողմանկցութիւնը՝
Համագարխցի անորոշութ ու Համարի միացն եւ,
արքոց տան վրայ ունեցած հակումը պահապալ՝ ույժ
երկրին փախչելու տանը՝ երկրին նշանակը, թա-
գաւորական սուրբ պատին ու Ակալ Նշանները պա-
հել ուղեց : Սակայն Համարիցի տան վրայ Աստո-
ւծոյ ունեցած հաղ արարակութիւնն անձնի ըստ որ
առ պատուական գտնները, զորով Տիմոյ ձեր քար-
ձրագոյն ամեռոցն առջևուր կը քերենիք, առ իւրա-

բանշիքը Հունգարացուց պյանչափ պատառական սարք
Բանութեանները, որոնցման նոյն երկիրներուն մէջ
օրինառներութեան մասն լուր միշտահները կը նո-
տուուին, Կորլեն նոյն թագավարութեան պրեմատոր
միայն ձեռքը դասնան : Խո բաներուն Ի՞ւսը Ի՞ւլը
երկիրն անշափ ցնծութեամբ է լցուց, որուն արձա-
ւանքն իրեւ հպատակաց Տշնարիտ ու անսօւտ հա-

աւրա թե ան բարեցի Համար, որդես զի տեսներ ան պառզիներուն ծաղկիլու ու Համելը, օրենք սերանքը ձեր բանապետինեւը ցանած է, և Հովհան արիստ ընապիսի մեջ բարօրութեան մը միջացան նշանեւը, որ ապագայ գարերն ալ ձեր կատարութիւնը նոր երգանկութեան ժամանեակ մը Համարին:

Ա Հ Հափառ կոչոյն առ խօսակցութեան յաջըրդ պատասխանը առաջ է:

շաղաները ձեր սիրելիք թեան ձևորեն կ'ընդունի՛, և կը յարգեմ զանոնք իբրեւ նոր նշան մը առաւածային տեսչութեան իմ՝ ու տերութեան մքայ եւ իբրեւ նորհեց մը՝ որով նոյն պատուական գալեւ եւր դարձեալ իմ՝ ձեռքս գարձուց՝ աշխարհու դուշտեամբ կ'ընդունի՛ հպատակաց Եշմարիա հաատարմութիւնը, որն որ բնձի կը մատուցանէ ձեր սիրելիք թիւնը, առ առջու Հաննագարիոյի թուուառաւ մատին ան կողմանէն։ Նշյն երկրին նկատմանի վասահութեան ու սիրոց ցցցը մ'ընծայւեց։ Համոր, կ'ու զեմ՞ որ դարձեալ նոյն սուրբ ուրախն ու մեկու արքունի՛ նշաները Հուննագարիա տարուին ու ձեր որբեւութիւն հագաբարձութեան տակ ուրախութիւն։ Ամենազօք Աստուծոցն շնորհակալ ըլլամիք եւ իբրեւ աղաւենուք որ իբր ձեռքը մըք ու մըք աղջերան վայս զեւ։ Սրբութ առենան ալ հաւատու միրով կը սիրենք, ու թշու եւ շարունակ համանութեւ ու որհնէ։

Ա Խառակցութիւններէն եւ օքը Կոյսով եկից զեցին
բնաց . Նշանինս արքունի նշաններն ալ հանդիսու-
թեամբ հնու տարուեցան և ա քաջ Ապուած երդը
կաւ : Երգը ըլքնացէն Լարը մի հափառ կայսոն ին
ունեւ ակները պնաց ու նշանները զարձեալ մատրին
Աջ զրուեցան ու փակուեցան , և երկրորդ օրը
Համեգարիա տարուեցան :

— Ա ինչնուաս աս օրերը ուրիշ չքիզ շողի էս ալ
կատարեցաւ : Քոյզը Գերմանիայի ու պահան կրծք
ուրով անեւան ընկերութիւններն իրենց աս ան-
դան, ան ընդհանուր ժայռի ծցըրաքաղաքու ըրբն,
որուն համար Գերմանիայի երեւեթ քաղաքներէն
պատճառաւ արներ եկան միջնէ : 1500 հաւոյ չափ:
ժայռի առնուա 100ին կայսերական պալատին մեկ
մեծ որաշին մէջ ժողվու եղաւ, որն որ յան ածութեա-
տու ժայռուար զարդ արուած էր : Ժողվու գիւե-
այի ընկերու մեւան զահերէց Օ՛Տանէլ կամը բա-
զաւ առթին յարմար խօսուկանիւթամբ մը, անոր
եւան էն քաջքին Գերմանիայուոր Գեղցիցիկ
հաս մը խօսեցաւ Նիմին համաձայն : Կայ ժողով-
քին եւս և զանազան նիստեր եղան : Անրազէս ամ-
սոյս 22ին ժողովը գողուցաւ, և մերժին ճանա-
պահ նախառ կարգինայ քահանայական նորի-
ակը խօսեցաւ Գերմանիերէն թերուաւ և ժողովա-
խուան առ առեւտն ու շնորհիւան ուղարկուաւ :

四二二七四

ԱՆՔԻՆ գործոց պաշտօնեան հետեւից հետո-
դրական լուրջ տուեր է քա որ Քայլ, Նոր ա. Սով-
ուածութիւն կուսականութերուն է ապօն ու կայսրութեա-
մանցու ՀՀին Փարփառէն Տամբու պատի եղեն ու և
առա պիտի երեխօժմէն է ՀՅին Տուեր ու պաշտօնեան
վրային Այս պիտի երթաւ, ՀԳին հան պիտի կենան ։
Տամբու Հելլիցի Տամբարը տեսնելու պիտի երթաւն ու
Ո. Օմեր պիտի երեխօժմէն է ՀՅին Տէնօթէլու պիտի
երթաւ ու Գայլ պիտի Երեխօժմէն ։ ՀՅին Կայսրը
Պալատելու պիտի երթաւ ու հան պիտի երեխօժմէն ։
ՀՅին պարզութեան պիտի երեւ ու Վայրէն պիտի երեխ-

— 11. Ըստն արուարձոնիք պղկճի զորացանց առանցքներէն շատ մարդիկ բանեցան : Խեղչուն ի ըստ ի էն գործարանի մէջ զ գործառնեցը պատճառ քերերով թէ իրենց աշխատավթիւնն առողջութեան վաստիար է, գործքերնին գալուեցոցին : Հոգովութեան հօգարապառաց ժողովրդին կազմնել մարդիկ զ որպէս քննեցին ու հաստատեցն թէ նոյն աշխատավթիւնն ամենաքին վաստիար թիւն ու առանք եւ թէ չիկինար հիւանդաքթեան գեպք ու

բառական պատճեն, որով նոյնին վեստակարութիւնը տեսնուի : Բայց որպէս եւ անկէ և ամբողջ աշխատավորմանը ըստ շեմանութեան գործը յառաջանիւ անհնաց պահանջները բանուեցան : Կը կարուի որ իրենց առաջարկեալ բանուեցան :

կառավարութեան տակ էին, Կայս-
ական Հրավարակով բաղադրյան պաշտօնատեաց
և ուր յունական եցան : Կո գործքին նպատակն է Օրա-
փ բամբնը մեջընել ու Օրափ Առողմանեանէմ
աշանդին ու նաև Արցեւ ու Մարդության վերա-
ացութեան սահմանելը հաստակել ու Կուռան-
ին բամբնը, մինչեւ Տիգան պնդութական պաշտօնա-
տեաց տակ եղող Երկիրներու հետ միացընելով
մեջընել :

6741 P.D.

առաջին շրջան որ բրուգան միջնորդ ու քայլիչն ունեցած առաջինը, զբան ու մեջնորդ իրը, զուա պատուհակուն բան ի հաստապահեցինք, այսինք իրական էն առարկութիւնը բրուգ վերջանական պրազմեն կախեցրգ, որուն զարծութրութիւնը գեղ հիմնէ որ առաջին կը զբան, որուն էն շատ մը իրենց նուռասորմբն համանա տարին Կոստանդնուպոլիսի յարեն երեսու և Արդ էն Զանուար գալեօնին առաջը Օսմաններու Երկրին ճ օվելուն ու նուռաշանդիմունքը բարը բարունք էն: Կամնիկ յառաջախառնուց զիքըով ճ այս Երկա տէրութիւնները մեջի տառանկ մեկ ուրախանակ պատուած պատ ցոյց մը ըրբն, որն ու բնագիտ յառաջապայտ լուինը, հանունքունք նար գտնարութեամբ ճ առելի գծուուրուց: Բարձրագոյն Իրան թնդղիսունքութիւնն ու Արդ շիպար էն: Վաշգյուղի յարագարութիւնը ի թնդերամին իր դասականական թեան համար վեճուց մեջի ամեն տառնուարին աւելի տնկարելին կը բայց շտիւուրել ան պրազմենը՝ պարագ կողքըն տնտեցնե կախան եր: Առար համար մատական կայորը Անարարիայի մէջ եղաց բանութիւ բանին համանա իրարեւ, ուռաւ որ ունիննեն աւունքն ու առաջանանք մասնաւունքն է եաւան մէջ ընդունել:

Հ յաբերեականին ու մասին պեղան նկատմամբ
այս կը զայցեմ որ Կենտրոնա կամքին Բարձրի և
թաւականուն Պր. Պարանոցին խթեած զիրը, Յանիսի
թէ յատ աչ մէծափառ. թէ ազ ու հայ կրու ավարութեան
անհօն չէր, եւ բայ սրբ, անիշ շարաբ մը բառա՛
անուազ. Դպրուի մասերն երի ար. Համար Տեհանա
պատրիարքի խորացուած հրամանը՝ Կոյս խորհրդ ածո-
ւածութիւն ան զիւսիս կրու ամուսն թէ Ես ճանա գալեան
առջ զինաց, ինչպէս Կենտրոնա կամքին շնչորհիր կամքա-
ր կը Համատաշ. Բայց Եթէ պայտ ալ ուրաք, եթէ
ոյց հրամանը զեւ զայցան ոչ քլլոր, անկարեց եր
որ մէծափառ թէ ազ ու հայ կառավարութիւնը շնոր-
հեր որ Գանձուի իշխանութիւնները զրուելու ուղար-
կակիքը՝ լաբձառապահ Պրան, իր քանի մը որ յառաջ
մերեած պարզութեարը յարաւաւ ու թեամբ յանձնել չու-
նելու առեն արդինք պիտի ը բան: Առանձին մէծա-
փառ. թէ պայտ հայ կրու ավարութիւնն ան զատելու բան
ըստ առներ Առանձին Ցիտ Գանձուի իշխանութիւնները
յարաւաւ եւ յինորդ եր որ Պետրոպավլոցի գումարն ըն-
հանկ ուղինուոց Համատաշը թէ Կենտրոնա կամքին ու-
ժիկն Պայտ խրիստ ծանսցուպիքը՝ պարզաբանուածու-
ամբ ը ին եր, պայտ պարզապանուածու առնենքն
միունց հայր: Սա աչ պայտ է որ միանի Կենտրոնա կրո-
պին Մոյսիս Հայու տաւուց լայտապիքը, որուն մէջ իւս-

ապահովի թշնամիկան պատճենները կը տեսածին, բայց այս քը մեծապես թուզահայր կառավագա ավարտի են իրաւունքը ապագա որ Օսմանական տէրրութիւն և ան պաշտպանութեան համար միջնորդեան ձեռք պարնէ:

Հիմնել են կա կ'ուշեմ՝ ցուցընթել թէ ի՞նչ տառ
ու ի՞նչ պահճառութ. Անդ զեսպի նորագույնին Օսման

ու թշուական աշխարհի առաջարկը առանձին տեսք ունի մասնաւոր առանձին գործառություն։ Անդամակից ի համար, որի որ թշուակի պետք է որ Ենթա ազգություն, իր կա աշխարհի համայնքի համայնքուն կամացաւ կը գործէր, և լայնակի մեջ դրան յաջառագրին մէջ, որուն արթառու անց առնելու 18ին Լաման հասու, յարունեց որ յանա խան է կը զգացաւ ունկատանքը իր բան առաջարկութեան մէրին ընթառնելը՝ անհետ Ենթա աւ աշխարհության իրեւ ի հարավայստեղան մէջ ազգաւայր պահպանեին կը սեղի որն որ իր վայ գումարին պարուցեր կը զեւ։ Առ համեմատ Մանչեստր իշխանու իր Մայիսի 11ին պատ յաջառագրին մէջ, որուն օրինակը մէկը այդ առնելու 30ի բարունեցանիր, կը զայցէ որ եթէ բարերաց Դաւա դին ընելու որսում մը չափ, աթէ որ մարտաբն ա պիտիները որոնց խնդրու առաջանակութեալը՝ նկարին եղած նիսթոց հիմնաց նի, թէ որ բարերաց դին Դաւան իր մնադիմուն բար Տա մէջ յարաւանեւրով՝ նկարին եւ ուղարի մարտանութիւնի նիշէ չ'ապէց, իր պաշտօնական ու ազգան բրրւ վեր նոցած կը մտածէ, իր ու մեծափառ Օսմանեան վեհականին գործադրեն մէջ եղան յարաւերութիւնները կ կորէ ու առկէ յառաջ նկած ամեն հաւեւութիւնները կանոնական վեհականին պաշտօնական պատասխանություն պատասխանություն աթէ ենան իր ծագւուն Ենթա Մանչեստր իշխանու իր Մայիսի 10ին գրան յաջառագրիր, որն որ Յանինի 1ին Լամա հասու, հետեւուց խօսքով կը վերջացրնէ. «Զեր բար կանք Ենան պատասխանեան իր թագուածը կը կը կար որ անհամար հետաւութիւններն ու մեծամեծ գ ժերախ չ'ապէցերը որոնց կանան յառաջ գալ և որոնց ըսլը ծա պատիւնը մէծափառ Օսմանեան վեհականին պաշտօն նիշը վայ պիտի իշխան։»

բաց հրամանի պահին առաջ Պատմութեալիքութեանները
դրաւելու անընդհանուր կիրակութեան ամ է:

Ես ուստամներին յաշակի կերպու որ անօդունիկն
նոստառորդու չէ թէ Ալեքրուրազի գահին մնա-
մա թա աղու հայու կառավարութեան մասնելը, քա-
նու առջևը զբաժ խորհուրդներն արհամարտելու հա-
մար Օսմանեան ակրութեան ջնիւրը խարսիցը, ե-
մբանդումներն թէ բուռուքի իշխանութիւնները զբա-
րու որշակութիւնը գերահամեմին և անամեն-
համանե զա ացուն, արդ են թու ասասամի կառավարու-
թիւններն այս եք: Կայու որշակութիւնը արդ են եզակ եք, կր-
ումնէք, ինչու որ Առաքի կառավարութիւնը եւ ոչ մարդ-
կան մը կրնաց յառաջ որ բարձրութիւնը Պառու ունի
պարզունակ ուսուցիչ գլուխութեան բնու տնիք: Դաս-
ձեալ Նեակելքու կոմին իր ջայլակի Զին շընարեւակու-
նին մէջ կը շատառաւ որ անօդունիկն աւ գաղթեական
նոստառորդին Գիւելք ճային երթուրի ունի ընկն ու ուղի-
ւանուրի իշխանութեանց գրաւունու պատճուն: Եզաւ ու-
նոյնը բարօրութիւն արդարացաց աւտանի մը կը զբացէ որ
իրեւ թէ նոյն նոստառորդիցները մայրարարութիւն ու-
նուն բլլին, եւ Օսմանեան ջնիւրու ու նոստանին
զիսաներուն նոյն նուռասարիվ վնասի պառաւմը մինակ
նուռասարիվ կրպինակ զինու որպակու զրամանենք մը կրուց-
հաւ ասարաւիրան թէ Եան մէջ մանեւ: Բայց մէծ ափառ
թագու հայու կառավարութիւնը ասասի կերպով կը ըս-
տու զին խօսքին գէմ: Մէջիրի ծայր եղաղ մայցեալ
նոստառորդին ու Գանու ըր իշխանութիւնները կը ցոյց
քառու զօրքին քրից մէջ եւ ոչ պարի տանիւնութիւն մը կը
տեսնէ: Կառավարութիւնը մէջակու Միջնորդական ծափա-
ուրիշ անձնաւահանգիստները, ասոնկ ու Մէջիրի ծայր
խօսքին նետուը բրաւանգը անիք: Ենացեց նոստառ-
որդի նոյն ջնիւրուն մէջ կը նույսով կը դէմ շըր-
ծէց: Երիիր մը շիմանց, աղդաց իրաւունց սիրու մը
չնախատեղ: Օսմանեան ակրութեան մինիստրութիւններ
առաջ պառաւալիր մը շիրեց եւ ուսու գիւ ասիկ Ռու-
սասամի գոյցինուրութիւնները անիք ու իսկ ու

ար հակուսնել Առաստանին Պատմութիւն իշխանութիւն իր ան-
ները զբաւելու մեջ մեծապատճեն Առաջանձն երթիքին վկա ու
մասնաւորապար իր երթիքին առ մասնի նկատմանը հայա-
դաշտու գեծ՝ և աղջայ իրաւուց ուղղութեան կողման և ա-
ռաջապատճենի թշնամութեան զրծք մըն է Սուլըննեն վեմ,
որն որ իրաւունք անեւք անոք վկա պատերազմ հրա-
տարակիրք՝ պատասխան առաջ ու միացեալ նույսար-
մոցը Կառաւանդնուպացին իր օգնութեան կանչեց. Ա-
դրաւու մը թէ որ իրեւն չսփ ցուցընազ որինակ մ'ու-
նուելու ըլլաց, անանկ վասնազ առաջ բնիցուուք մըն է ու
անանկ բնուուգրաւութեան զրծք մը, որ բար Եւրոպ-
իս սփառման իւն ճայց ու սովորական վաստական մնաց-
նեցաւ: Խօրբացին անկարգիք և մասնեց որ Զունոց
գործադին գուշու կեցց նաև սուուցիքվարուն և դրան-
քի իշխանութեանց մը և սուուշին բանակին դիբըն բ-
ցարաւ: Հետ նույնամբ իւն կամ զից նույզ մինչ համե-
մասն թշնամ մը կատարու անենաւ:

Մեծաբան թագուհից կատարար թիւնոր մեծ
յառաջ նոր զինը տախառած կը տեսնէ Օսմանեան եր-
կին զէօ նզած նոր յարձակման վրա իր կարծիք
դրացելու, բայց իր հարծիւր լունու իր պարուք մանաւ
կը համորի, պայմ տաղաց մասնաւիններն իրեն մէջ
գժուարութիւն կիւնազ համար մէջ գալիքները պահերու-
եւ պաշտպանելու, որուք և բարչուած առց այս իրաւունքը
կը կորուցնեն ու մէջ համարի երաշխաւարութիւն են
աշխարհի բար խոզոց մէ եւս ու բայր ողջ այս իրաւունքը
Դանուի իշխանութիւնուց գործմանը նոյն անդայու
բանակաց համաձայն անցաւ անոնք պիտի
ուսուցի որ Աստ իկա ամիսար ին ինը նոյն գալաման
ծանրաց բարզացնին իր վրա պիտի առնէ: Ըստ մա-
զան ու մասնաւուն խոսուեց բայսով Աստի բարձրադշու-
րանն ըստ պահանջման վրա, ու հորիուուր չ' որ
կառակրատ կամին շընարերական թիւնին մէկու մա-
սնաւուն վրա խօսիմ, որուց իրու նոյն պահանջման հա-
մար նոր սպազոցոց ու հիմ մէջ յառաջ շնորհեր: Բայց
մէջ ամիսու մէ ամու հայր կրաստարութեան ու համ-
րա մէր պէտու և որ գրուցեած թէ, պէտրարագի զանինը
բարզացնին կը սիսուի եւ է հասուածեր ըրաց որ բար-
ձրադշուր Վասուր յամառածին չափ նոյն Աստաւա-
սանի ունեցած պարաւարութիւնները կ'ուզեց մէկի դրէ-
գիւ թէ որ ուսուած ըցար, մեծաբան թառուհի պիտի
առաջաւութիւննին անցեցած ուղարկութիւնը կը գործ-
ածէր բարձրադշուր Գուռուն իր պարտաց իրաւունք ծա-
խութիւն եւսն ըցերու: Բայց մէջ ամիսա թագուհունը
կրաստարութիւնն անձնեւէց շնորհեր Օսմանու ու ա-
ռաջ թիւնն իր պրաւագանաւթիւնները չնկանչուուր: Ինչ-
պէս նույն շնորհեր Օսմանուն ու թիւնն ան բազ-
մանի իր կամաց կարծիքն որ որդուու իւ իւնաւը, որուք նույնու-
կը ըստ յանեւու նկած դույն իրու անու պատու ըրաւու-
ու վախ սուած բայս մասնաւիի երկրպանն իւ եւամբ
համաստած ու յանական երեւլցուց այս յորդ է երաց-
րաւերուն կարդ կութանելու: Օսմանուն իր ար-
շայ եղած կրօնութիւններն համար կը պահանջմէ որ

մեջ ան պիտակի մէջ ըլքու ունեն առևն բնշ պիտակի մէջ որ հրամ կը գտնուին, և կ'ուզէ որ միշտ մնան առ արածութիւն իւնիսը՝ զարմոր նուռառանունի կայսերաց պաշտպանութիւն առ առ վահ վարելիքն: Վազ ներաց կամած առևն, ին չքանիւթեց իւն բնշ կերպու ներկոյ վեհակի խռամբոյու, արածութիւնները չնախցան եղան, բնշ արածութիւններ երան եւ բնշ արքառանունի թիւներ առանց դարձմանի հայոցն: Մէծավառա թագուհուն հայութիւնների մէջ հրամանակ մէկ զիտակ մը զիտակ Օսմանական կառավարութեան կազմուն Առաջանակ եղան եւ որ զիտակն ու հասանցամ բնութագրու, մէշակ Մէծիկար իշխանն ու կը խռամբանի, մէջըն հրամանակին աչ օրով մէծավառ Առաջանակ յանական եկեղեցայն ապահովութիւններն ու արածութիւնները կը հասանակ, Առաջանցնալուց պարզ պատճեարք մէծ շնորհակալութեամբ ընդ ունեցաւ: Վար հն, առանկ է նա, ոս պատճեանները, որով Բնուշը ներառաց կամու կը զրայէ, մէկորդնական Խրամագիր առաջ Առաջանակի բառուն ճամբանն է արքարարութիւնն: Եւսուզբար կոմնա առ կը զրայէ մէ Առաջանան իւ դիրքովն ու իւ դաշնական իւ իշխանութիւնները ունեցած է յանական եկեղեցին արեւելքը պատճեանները: Ինեւ որ առանկ է, եւ եթէ նոյն իշխանութիւնը՝ բնշ առանու ու բնշ բնութարձակութեամբ կ'ուզէ որ բնուց, առանց բնուդ իշխան գունէնը՝ մասցու է, ոչ որ բնուդ եթէ բնու Առաջան իշխարարութիւն իւն կը հանեն նշնին դպրութեան կամ արքարարութեան վայ, բնուց որ կ'ուզէ բարձրագույն Գուսու արքէն պարտականութեան մէջ ձկնէլ: Եթէ հնի իշխանութիւն կը կենաց ա, Օսմաննան աւքարութիւնն առ նշնին կը յարդ է, Առաջանան առնենքին պատճեան շնորհ Օսմաննան աւքարութեան գէմ արածունջ ըներա: Վազ եթէ Առաջանան նոյն իշխանութիւններն ընդարձակել են ուշիւ, ան տան Օսմաննան ուրաք թիւնն իշխանութիւն առ պահանջնեց յանիշութիւնները Շշիւ ժնները և մերժելու տն պահանջններները որուր իւ անկախութեան կը դաշին: Մէծավառա թագուհուն կը ուշացն: Եւ արքարարութիւնը իշխան որափառութիւնն առ կը կիրակունք ու յաստարարութիւնները թէ մէծավառ կայսեր բարձրականութիւնն ունեն ու Առաջանան առնենքին ուրեւելքը հիմնելու մէկ կարգագործի իւն որ որութէ: Եւ սրբական Օսմաննան աւքարութիւնն իւ յափնի հայրարք կը համարի իւ Առաջանաններն ունեցած պարտականութիւնները պահէի, մէծավառ թագուհուն մէծ յան տանի որ Առաջանան Օսմաննան աւքարութեան հանու ըստոր պահանջնելիները, յան աջ ստունքու փրկար Գրիգորոս Հռամանամբ շերինողութեա, որն որ ան յատելու շնորհ իւն ներ կը իշխանութիւնն ունենալ, գործիք եւ գործու պէտք է

որ առգելով ամբողջ ի բայ հեռացնելու ընթաց։
— 1 մասնէն Ապահովէրի 15ին եկած լրեկէն
կ'իմանամբ որ Դմոքը այ ու անոր մաս Աբեմէտօ^ւ
զամբուժունց կը սահմանայ։ Ենթայ 13ին հէ Հոգի
Ֆրանկաց են, որոցց 23ը քանի մը ճամ հայրը
մենակ են։ Աբեմէտօ մինչեւ ամսոյ 15ը 27 հոգի
մենակ են այս ամսուն։ 1 մասն աչ մեռէ լց ցուցա-
կին մէջ քանի մը զամբուժ անչէ մեռազդէր կը նշա-
նական։

טוטניאם

ԱՐԵՏԻՏ, Սկզբանքերի 7: Որպատճեալ նո-
հանգներուն Ազգանիս կեցող Պարբենիկը դևապանը,
որուն յաջորդ անունուած է Պր. Առշեն, թա-
գաւոչ գոյն Ներկայացաւ. եւ. իր Հրաժարական թաղթը
ապա ատեն՝ Խոսակցութիւն մ' ըրա. , որուն մէջ
առ ալ ցուցոց որ Դուպայի վրայ պարտած ընկըր
ուու են եւ իր տէրութիւնը Գուրան իրեն հետ
միացնենալու. ամենեւին Քանդ մ' ըրած չէ: Թագուհին
գետագանին պարզեց պատասխանեց: Պարսն, ձեր
Հրաժարական նամակն ընդունելու առեն, Կուլիմ
ես ալ իմ առանձին Հանութիւնն ցուցընել. եւ
Մարդունեալ տէրութեանց Կուհիբցան ապահովու-
թեան փոփոքներան ալ պատասխանել, որնցին
կը փափաքի որ երկու տէրութեանց մէջ բարեկա-
նուած յարաբերութիւնները շրտուականն: Ա-
րաբիութեանի: կը ցցունեմ որ ես ոլ նշյ մոռաց
վրայ եմ, եւ պիտի չնումն որ հաստատուն ու ան-
ական ըլլայ երկու ազգաց կոտք ու բարեկանու-
թիւնը: Դուք գետագանի պաշանուով հաւ էեցած ու
անենիմ: ձեր ընթացքն ու վարձնեցն երկու կառա-
վարութեանց անհեղութեան համանցին էր եւ ես
ալ կրնամ ապահովընել, որ ձեր ընդին ու աշխա-
տութիւնը միշտ ան եղաւ: Օք երկու կառավարու-
թեանց անունը ու անհեղութեանը կամ անհեղութեանը:

ФОРСАМЫ

Առե որ 1834ին բարգուկափ տէրութեան մէջ գանդերը վերցուեցան, քիչ մ'հարը արեւելեան Հեղիկասանի մ.թ. աշ գործոցոց պակասթիւնը սկսաւ. եւ որովհետեւ Բարգուկափ կատարածիւնն իրեն եղած զանազն յորդութեան մօնիք չը բներ ու բահանգից պակսերուն ոյ հօգ չէր

տաներ, ուղիղ ամյալը՝ հնի եպիկոպոններ ու քահանաներ իրէնց եւ ամենայն ինչ առաջ դժուար բաթեան կարգի կու գար, (ձե որ կոպի արքի պիտի կոպար, Մաքաղի եպիկոպոն ու երեք քահանա) Ա. ամյալը կարգապոթեանց գևմ շգնենի։ Ա ամյալն ամոնց շատ խրանենք ու զգուշոթեան յորդուներ տալէն եաւ, ստիպուեցաւ խստոթեան ձեար զարնել ու բանց գննել։ Առ բանս պրոտառ եզրու որ նորդուիսմի խորհրդանուցին մեջ զւառ թիւն երէ և աս որոշակ ալ տրուի թիւ Հռոմեակառապար եկեղեցականները, Հնկառատանի եկեղեցական իրուունքները, պաշտպանելով՝ վարձաց արքանի եղած են։ Գտառելիքն ու վշտն եղած առեն՝ քահանայացիանան նույիրտին այ ներկայ էր եւ վեճին հետեւութիւնները տեսնելով՝ իր անցագիրները խոզրեց։ Անկայս պաշտօնեաներն առ խնդրոյն նկառամակ յաղեցոցին ու հնագրաւուցը նոր մէկնութիւն մը տան ու Հռոմի հետ բարութիւն կապահցութիւնը կարելի արցելեցին և նոր ակադիմիայի վեհականութեան կարգի խորհրդանուցին դիմաւորութեանց զբանաց գեմ Ծոսուարի Տիկին յայտնի առողջ բացքերն յաջորդ իրապով։

Լաելով որ Յայիսի 20թին խորհրդանոցը նիւթացած ու Մայիսի 9ին տրուած քահանացովեռական համառօտագրքն գէմ որաշմած մք տուաւ, որով Ամերիկայի վեցայ յորձակելով՝ ազդէ աւ, աս կոյժակղական գրքերն մասնակից կ'ուղէ ընել. Կազմակերպութիւնն առ Խորհրդանույն առաջ վորդապետութեանց պաշտպան կը կենաց ու անհնաղանտ եկեղեցականներուն, զորեքը կը գովէ, մենք ստորագրողքու մեր խզմենանց պարագը կատարելու համար՝ յանուան լաւագցին ու մեծագոյն մասն եկեղեցականաց եւ բոլոր կամ գրեթե բոլոր ազգին կողմանէն կը ծառուցաններ թէ յոյսնի ու հանցիսականներ սպառը կը բողոքենք: Նախ քահանացարևասական համառօտագրքն հոկաւակ ելած խորհրդանոցին ուղարձն գէմ. Բ. Ան խոսքին գէմ, որ կ'ըսէ թէ առավելի մէջ խորհրդանոցին յայսնուծ պարագարներն ու խորհրդներն ազդէն խորհրդներն են. Կ. Են բացարութեան գէմ, որ կ'ըսէ թէ աշխարհական իշխանութեանք: առ աշխարհուած կոփակառանները չկերպար որբազմն Քահանույտեալ ընծառնենիլ. Դ. Աւրդանուկն ան առեւ սկսական, հերձուած ովականութեան կարծեաց գէմ, որով նայեանք մէջ երեւան երան: Ե. իբրև հու օրդիք եկեղեցւոյ կը հաւատանք որ Հոռոմու եպիսկոպոսութ, Քրիստուի փաթանորդն ու եկեղեցւոյ բարձրուգը հօգիսը չէ մէ միայն պատուի նախագահութիւնը, այլ նաև բարձրագոյն իրաւաբանութիւնն այ ունի:

ԱՐԱՐԱԿԱՆ

44-17536-100

၁၂၆

፩፻፲፭ የተዘጋጀ ተንተና

Առաջ հոգրաց շան ու զայտունն շատ կը նեմանի,
առանձները կարճ ու մեր անկանան են, պոչը շատ
մազան ու մինչ նման, դրև որ գեղեցիկ ձեռամ մը
մը կը բանէ: Մարմեցն բարձրութիւնն՝ առհաս-
րակ տառալ մէկ ոտք ու տառապ մատ է, իսկ երկայ-
նութիւնը պոչը մէկանզ չառնելով, երկա, ոտք ու
երեք մատ է: Մազերան գցնն անորոշ է, երբեմն
աւ, երբեմն պիտի, երբեմն մասն կարմիր, մազերը
իսրա ու երկայն կը լին, ձևաբ պինչեւ շրջ մասի
չոփ, բաւանինն առանց ձմերաման համար դրսի մա-
զերօնն առակ թանձր ու փափուկ րրդ զցեաս մ'ալ
տուած է, զրին որ գարնան գարձեալ կը կորունյու-
նեն, անանէ որ առարջն ամեն հղանակները հանդը-
տութեամբ կ'անցընեն: Խանքը չեն հաջիբ, հապա-
գային պէս երկայն ու ախուր կերպով մը կոռնան:
շատ մնանի ու հուսապարին են քանի որ կոչը
կը ըստ, իրենց մէջ շատ կը կուլախն, բնչողեւ ու-
հասարակ ամեն ներբեր:

զի և առանձ խորչորդեկ բայց մը քաշելույթ ժամկետի մէկ և կէս մըն, ևս պոտան մէջ 14 անգամական մըն հանգստութեամբ կը առնին: — Եւրբի նուռապետն իր ճամբորդութեան վրբին մէջ ու շնորհ բայց իրի թերու եւ քաշել առաջ հերաց աղեկ կը սուրացըր: Քաշելու համար եղբերու կամ փոկի կաշին շնուած կուլունքը շատ պարզ է: Վիճն ու դորին վրաց երկու առաքել կապուու երկոյն կաշին բայցիրին հետ կը կապուի: Խելպէտ առհասարակի առանց կարգի կը թեն, բայց միշտ փորձառու շուրջ ամենէն տուած երկոյն կաշով կը կապին, եւս կառավարը զինքն ու զածին պէս առ կամ ձափ կ'օւզդ զէ: Առ ըստարութեան մէջ՝ ոչ հասուին եւ ոչ սեպին, այլ կը թուած եթեան ու զգայնոց օրութեան կը նայափ, այնուեւս որ ամենէն գէլ շունի ամենէն եւս քր կը կապուի: Առ ամենորդ շունկ բայբարէն 18—20 ուաց հետո ու կը կապին, խոկ ամենէն ետքինը՝ 8—10 ուաց հետո, մէկայինին պէտ հասարակուն զայ զայ ետքեւ ետքեւ կը կողոքին և կառավորը բայցիրին առ զինքն կը նորի ուսուր ուսուրները ձեռն քայ մար կախուու, ձեռքն պէտ երկոյն խորացան մը կը բանե կառավարները պատիկաց առ խարազանը գործ ածե-

լու կը գարժի՞ն . խարազմնին շռումը ձեւան վրաց
թող կու տան և հարկ եղած ուսեն՝ պանդազ շնէ .
բայ ազեկ ծեծ կը քոչէ՞ն : Արդէն պարզ խորա-
զմնին ձայնեն կը վախճան առ շները , եւ առ անց
հարուած մ' բնույթները՝ շռու կը վազէն . իսկ թէ
որ մէկը հարուած մ' բնույթները ըլլայ , չե թէ միայն
ըլլայչեր , այլ բոլոր կորոյն ալ կը շնորհէ . իր ընա-
կից շնն զայլն մէկալ կողմը կը ցոտքէ՝ որ հա-
րուած էն աղասի , որով ամենքը կը խռափն , Կե-
հառջին և՛ գեշ գեշ ունալու կը սկսին : Ենոր հա-
մար խարապութին զործածովինն օգուտ մը շներէն
զայլ վետու ալ կու ապա , ուստի զիրենք կառավարի-
լու , աջ կամ ձախ կօղմն ուղարկու : Համար՝ որոշ որ
բառեր կան , բնագիտ որ ու համարակ ամեն իրաւ-
արմագ կը գործ առ են : Վայէկ գարժած շուն մը , մա-
տաւուղ երր որ իր անունը կրկնուելու ըլլայ : Պար-
հանութիւն մասքրանեամբ իրք զիւքն ըստ ձայնին
կուզցէ : Գլուխն եւուն կը դարձնէն , ակնել կը
գնէ , իբր թէ կոսուլարին հրամանն իմանալու : Հա-
մար : Վարդէն կօսուած ու գործածուած համբո-
վաց , կոմ պիտիսի առ մը՝ ուր որ բնւ և՛ թէ
բայիսիր կամ ոսքի հնագ կը գտնուի , շները կոսու-
մարելու շատ գիւրին է . ասանկ առ զեր մութ զիւերի
առեն կամ ձետի ու փոմուրի մէջ այ ծովուած
կօսուլարիններու վասնակ չկայ , որովհետու ոստինորդ
շռու ցուակը գետինը գներով՝ ուր համառ-
թեամբը համբան կիմնայ : Իսկ երր որ ձիւնու-
գաշան անկուս ու անցոյն է , ամենէն ճարսուար շռուն
ալ շատ շըստներ կ'ընէ : Վահարձ համբունիք կոմ
սառուցի կրաքարու վրայէն անցնելու ուսեն՝ բայխիքը
զայնալու վախճանին առջնւ առնենիւ : Համար՝ կա-
ռավարը՝ երբեմն երշտն վար կ'իմնայ կը շնուին
կամ միշտ սուբքներով կը գործ է : Վա աշխատու-

ի թիւնը, նեշովես նաև շները զրպսելու համար ան-
գաղաք աղաղցիկելը, երբեմն եղջեւնն խարազանքը
գործածելը ու մատուցելու մեջիւնները, և մոտ-
պահույթ ժամը մէջ մը շները կարդի դնելու ու քառ-
լու հաղթանակը յարդարելի որն որ զանազան պատ-
ճառներէ կը խառնաչփամիլի, աս աեսակ ծամբոր-
գութիւնը շատ ոշխատափի կ'ընեն: թէ որ կառա-
վորը բախիրը կեցընել կ'ուզէ, հոսարուկ մեր կա-
ռուպաններուն պէս ձայն մը կու առյ. բայց աս բան-
շատ դժուարին է, մոնաւանդ երբ որ թեուր թէն.
թէն ու տուն պատճառը օքայ կ'ըլլայ, վասն պի-
շներն ամենունք ձայն մանիկ շըննիօվ՝ ընթայքնինի-
յուած կը տանին: Այս առեն կառավարին իր սասաւ-
ները խորունկ ձիւնը կը խոթէ եւ հարկաւ զիրենը
կը կ'եցընէ, խորազանն աշ զբաներուն քայլէ
կամացու կ'ամսցըներմ՝ զիրենք կը սատեցընէ: Բայց
պիտի նոյնի որ բայթուն շատ շնեալուց, ուրի թէն
ոչ շները մէկ ըլլարով՝ կ'ելին կը վախչին աւ առա-
կը գառնան:

«Համբ բեալ շրտով քանչել տալը համար է»:
Քիւնցի մը մըս բախրօն առջևեւն կ'երթաց ոռ
մուշտակէ ձեռնոցին մէկ ծայրը խածած ու մէկոր
ծոյցը ձեռքով բանած՝ պահպառ կործող և ձեան
վկայ նետելու ձեւ կ'ընէ: Ծերքն աս սեռածնուն
դիօ միս կը կարծեն և, շրտով մը վրան վայել
առնել կ'ուզեն ոտանկով շրտով յառաջ կ'եր
թան: Ծերք բանելու և բախրի յժերը համոր ար
ևցի եղանակը կը դորձածեն: Ճամփորդութեան ա
րագութիւնը չէ թէ մոյն բեռան ծոնրութենէն
կուն մէթիւնութենէն, ոչ նաև ճամփուն հարց
կամ խորառ բարս ըրաբէն կախուած է. թէ որ
ճիւնագարու կարծը ու հարթ է, վեց հօթը շահ

կըսան ժամու. մը մէջ մէկ ու. կէտ անդ զիտեկան մըսն
ուշը քանչը, եւ առանձիով օրուան մէջ 12 մըսն
ճամբայ ընել: Ացնչափ աղեկ մնացուած շները
հնեկ վեց կենդիեաբ ընթառ աղնչափ արագ կը վա-
զին, որ ըսպիրը կառավորելը՝ պրեթէ անկրաքի-
կըլըսց. Հարիտ տեղ զն վրաց ուզած աելերնին կ'ար-
շաւեն՝ մէկ ժամու մէջ երկու անդշական մըսն
ճամբայ ընելով: Խոկ թէ որ ասկից աեւիթ շոն մէկն
աել լը ուեկը ըլլան, արգումին ոպատճառերը
մէկ միաբնակ շիբութ ուիթիւն կը պատճառէն, մէկ-
զմէկ շարպեւակ կը խածնեն եւ. ունաց ճայնն ան-
պահան կըլըսց:

Ամեն պահին ազգին ուղարկի մեծ ժառայոթին
կը լուս շները՝ Կաքինաց այ շները մեզի առօր ակն-
քու օրինակը կու տան: Պատվին ծոցին և ուրիշ
ուշի պատուան կողմանց բնակիչները, որոնց
վրայ դեռ քիչ առեն և որ Խրոպացւոց նաև կրու-
ան կողմանը մանելը քանօնիւթիւն ասուցած է,
առանց տանց՝ անտարակցոյ չեն կրնար ան քաղա-
քական պահանջների, որուն մեջ Տիմուր կը
զանութիւն էրենց երկիրը ամենէն հաստակ կենդա-
նական պիտոյ քներէն ու համարըներէն դորկ է: Խ-
րենց կորձաւու ամարուան ժամանակը՝ Եղիսերի
որորդ ամենան կը պատազին, ուսիից իրենց ապ-
րաւուն ու հաջաւասը կը հաբան: Երկայն ձե-
րաւան առեն երբ որ քաղաք կը սախուէ, իրենց խա-
զադ ճիշճախուցն կ'երես կիրակոր մնաւելու,
որն որ դարձեալ կամ եղջերու և ձեան ու առ-
ուցի խոռոշներու. մեջ գտնուած փոկ է: Կմամ
սասուցեալ նովուն եղիսերը թափառոց արթ է:
Հունաց շահ սաւը հոտառութեան և անոր քաջա-
պառութեան՝ ոչ երդէք մասնաւոց ձմեռ առեն ըս-
րաւականին կը նային իրենց զախանմին հանիլ է:
մէ ոչ կորոր կ'ըլլցին ձեռն վրայ պարութեամբ
յառաջ երթաւ, որն որ իրենց որորդութեան
անհրաժեշտ հարկաւոր է: Ըները շտիւաւոր հետու
լորութեան մը եղիսերուց հոտն առնելու որ ըրան,
մամլչուպէս կատարութեամբ զեպ ի ոյն կողմը կը
խոզին է: Եղիսերին կը համեն: որով օրուրդն եր-
պարն անփուէ որմին կը զարտէ: Ըներն իրենց զար-
մանարի հոտառութեամբ շատ հեռու տեղեւն առ-
ուցներուն մեջ փոկին որը կիմանան: Արևեր-
շեա կոտելու բաղանքնեն ոչնչափ մեծ է, որ
միոյն առջայն լվացան արջ նշանակոյ բառ:
բարիթիք բաշելու առնենին բաւարկու է: Եղիսերը
գրգռ եղու: Արարտին առաջնորդութեամբ՝ երկու
կամ երեր շուն առանց վախճախու: Անդամէ պիթ-
իարդի որբուն վրայ կը յորձակին: Կատեւ ամէն կին-
դանիներուն վրայ ալ կը յորձակին, բայ ի զա-
լէն՝ որմէ ըստ մարդուն բնական վախ մ'ունին, եւ
տեսնելընուն պէս տիտուր ու երկարաւու ունալ
մը կը դրցընեն: Սաւովին մայ կենական մը՝ որն
որ այնչափ շատ օգտակար հանգամները մէկուեց
միացեալ ունենայ, որչափ երկիմացւոց շներուն
վրայ կը տեսնենք:

Խաչը խեղճերն իրենց աշխատութեան ու ծառապութեանց մաս անհօգութեամբ կը նպաստին. միշտ աշխատափ ու աղետափ կեանք մը կ անցընեն: Տէրերը ունեն չեա շարանակ կուսոյ մէջ ևն կիրակոյ համար: Կանոք բաւական կիրակոր կը գանձեն: բայց ձեռոր կիրակութենին շատ ոչ զարթեափի կը պարսի, տէրերին ուստեղու քիչ բան ունեալով՝ իրենք ոլ վշտի, ակուր ու ողորմեթի կը բերն, մասնաւանդ ան տանին երր որ չոփագակց ու զմենցու ծառացութիւնն կը պահանջանի իրենցին: Անոր համար զարմնաւոր բանն չէ որ բարձիրի քաշելու ասենն ոչ տղաղակով եւ, ոչ ծեծով կը խոսողին ան համքեն՝ ուր որ իրենց հօտառութեամբն իմաստան որ ուսելու բան մը կայ, եւ կոմ խիստերու մէջ կը մոնեն ու տանի բան տանին ու պայուն կը ընեն, որ ուսելու բան մը քանին, բայց ամեն անդ ամ աղանձերնին պարապ կ'ելլիք, վասն զի ակրերը մօն մուսեալ կը նայն իրենց անեցած քիչ բանն ապահով անդ մը գնիլու:

Բայրութ ԳՐԱՄՅԱ ՓՈԽՎԱՐԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՎՈՒՆ, ԱՀ 98:11/ԲԱՅԻՆ 24

Ամերիկական 100 ընթացքի թափքը՝	230 արժ.	ֆիոր.	2 տար.
Եվրոպական 100 ընթացքի ֆիորը՝	109½,	"	½ "
Եվրոպական 300 քառորդական գիւղը՝	—	"	2 "
Լամբարդ 1 քառորդականը՝	104½,	"	1 "
Համբարկ 100 զանազան թափքը՝	216	"	2 "
Մարտինուս 300 քառորդը՝	129½,	"	2 "
Միհան 300 առաջարկած լիւզը՝	109	"	2 "
Ուորիչ 300 քառորդը՝	129½,	"	2 "
Ֆրանկի առաջարկած Մայզը 120 ֆիորը՝	109	"	2 "
Պատիկ (Վենետիկ) 100 գլուխ 155—158 դաշտը՝	—	"	2 տար.